

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/73/2024
Identifikačné číslo spisu: 4323010488
Dátum vydania rozhodnutia: 24.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:4323010488.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 24. marca 2026 v Bratislave v trestnej veci obvineného I. S. G. B. a spol. pre zločin prevádzachstva spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 355 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/18/2024, z 18. apríla 2024

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného I. S. G. B. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Levice, sp. zn. 2T/52/2023, z 11. decembra 2023 bol obvinený I. S. G. B. uznaný za vinného zo spáchania zločinu prevádzachstva spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 355 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že

„po predchádzajúcej vzájomnej dohode dňa 07.12.2022 v presne nezistených nočných hodinách na presne nezistenom mieste v Maďarsku, niekde v lesnom poraste, P. C. umožnil nastúpiť do vypožičaného motorového vozidla zn. Volkswagen Crafter, EČV: V., imatrikované v Taliansku, E.: F., hnedej farby, vo vlastníctve obchodnej spoločnosti C. N. S., za vypožičanie ktorého mu I. S. G. B. dal peniaze, pätnástim štátnym občanom Sýrskej arabskej republiky bez príslušných platných dokladov, ktorí nie sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky ani osobami s udeleným trvalým pobytom na jej území, a ktorí sa pred policajnou hliadkou identifikovali nasledujúcim údajmi: C. C., nar. XX.XX.XXXX, T. S., nar. XX.XX.XXXX, C. P., nar. XX.XX.XXXX, S. D., nar. XX.XX.XXXX, C. S., nar. XX.XX.XXXX, P. S., nar. XX.XX.XXXX, T. C., nar. XX.XX.XXXX, S. S. nar. XX.XX.XXXX, D. Y., nar. XX.XX.XXXX, C. S., nar. XX.XX.XXXX, J. S., nar. XX.XX.XXXX, Z. S., nar. XX.XX.XXXX, J. S., nar. XX.XX.XXXX, S. X., nar. XX.XX.XXXX a C. S., nar. XX.XX.XXXX, a následne viedol uvedené motorové vozidlo s týmito osobami vo vnútri cez Maďarsko až ku hranici so Slovenskou republikou podľa GPS súradníc, ktoré mu na jeho mobilný telefón oznamoval I. S. G. B., ktorý ho vpredu počas celej cesty spolu s doposiaľ ďalšou nestotožnenou osobou mužského pohlavia

sprevádzal na motorovom vozidle zn. BMW, sivej farby s bližšie nezistenými údajmi a evidenčným číslom, spoločne prešli cez hraničný priechod Šahy - Parassapuszta a v čase približne o 04.30 h. pokračovali cez územie Slovenskej republiky zo Šiah, kde na rázcestí pred obcou Y. D. s motorovými vozidlami obaja zastavili, vystúpili, I. S. G. B. dal P. C. pokyn, aby otvoril svoje motorové vozidlo, následne ukázal, aby päť osôb vystúpilo, čo si zaznamenával kamerou mobilného telefónu, počas čoho sa P. C. vrátil do svojho motorového vozidla na miesto vodiča, a keď spredu zbadal prichádzajúcu policajnú hliadku Obvodného oddelenia Policajného zboru Želiezovce, otvoril predný kryt motora, aby odpútal ich pozornosť a I. S. G. B. spolu s ďalšou nestotožnenou osobou mužského pohlavia nachádzajúcou sa v motorovom vozidle zn. BMW, sivej farby s bližšie nezistenými údajmi a evidenčným číslom medzitým z miesta ušli, pričom za uskutočnenie prevozu bola P. C. sľúbená odmena vo výške 600,- Eur až 700,- Eur spočívajúca v preplatení nákladov na cestu a ušlého príjmu.“

Za to mu bol podľa § 355 ods. 3, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d), § 38 ods. 2, ods. 3, § 36 písm. j) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov a 6 mesiacov; pričom podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona bol zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 65 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona bol obvinenému zároveň uložený trest vyhodenia z územia Slovenskej republiky na dobu 7 rokov.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného rozhodol uznesením, sp. zn. 4To/18/2024, z 18. apríla 2024, tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený S. I. G. B. podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu] a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom].

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený namietal zásadné porušenie jeho práva na obhajobu v podstate z toho dôvodu, že usvedčujúce dôkazy majú pochádzať z obdobia, keď nemal povinnú obhajobu, hoci podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku, vzhľadom na osobitné okolnosti prípadu na ňu nárok mal.

Čo sa týka ďalej namietaného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinený predovšetkým rozporoval, že dôkazy vo forme svedeckých výpovedí prichytených migrantov sú nezákonné a nemali byť v konaní proti nemu použité. Boli vykonané v čase keď nemal obhajcu a on sa ich nezúčastnil. Boli teda vykonané nekontradiktórne. On bol tiež vypočutý po spánkovej deprivácii, pred výsluchom viac ako 24 hodín nespál. Obvinený tiež tvrdil, že súdy nedostatočne odôvodnili, prečo zamietli vykonať podľa neho kľúčový dôkaz výsluchu organizátora trestného činu prevádzachstva.

K dovolaniu sa využívajúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadrila prokurátorka a síce takto: „U odsúdeného nebol v čase od vznesenia obvinenia do jeho vzatia do väzby daný dôvod povinnej obhajoby. Neovládanie jazyka, v ktorom sa konanie vedie, stres, emočné vypätie, neznalosť právneho poriadku SR či neskúsenosť s procesnými úkonmi nie sú bez ďalšieho niektorým z taxatívnych dôvodov povinnej obhajoby podľa § 37 odsek 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 14.03.2024. Za účelom zachovania práva odsúdeného na konanie v jazyku, ktorému rozumie, mu Trestný poriadok garantuje právo na tlmočníka a prekladateľa. Toto právo mu bolo v plnom rozsahu v priebehu celého prípravného konania zachované. Odsúdeným uvádzané skutočnosti nezakladali ani dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 odsek 2 Trestného poriadku. V ustanovení upravená povinnosť zastúpenia obhajcom je v prípravnom konaní podmienená záverom orgánu činného v trestnom konaní o nevyhnutnosti takého zastúpenia z dôvodu nadobudnutej pochybnosti o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať. K takému záveru orgány činné v trestnom konaní po vznesení obvinenia nedospeli. Z vykonaných úkonov nevyplývali žiadne skutočnosti, ktoré by dôvodili záver o nespôsobilosti odsúdeného sám sa obhajovať. Odsúdený bol v rámci výsluchu po vznesení obvinenia orientovaný miestom časom a priestorom a po zákonom poučení využil svoje právo odoprieť vypovedať. Následne vypovedal pred sudcom pre prípravné konanie v rámci rozhodovania o jeho vzatí do väzby. Ani na výsluchu prítomný prokurátor nezistil na základe

jeho výpovede pred sudcom pre prípravné konanie splnenie podmienok pre ustanovenie mu obhajcu podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku a nezachovanie práva na povinnú obhajobu nevytýkal ani sudca pre prípravné konanie. Sudca pre prípravné konanie mu obhajcu ustanovil až po tom, čo u neho vznikol dôvod povinnej obhajoby vziať do väzby. Následne rozhodol o zrušení ustanoveného obhajcu, pretože odsúdený udelil plnú moc na zastupovanie inému obhajcovi. Porušenie práva na obhajobu v čase od vznesenia obvinenia do vziať do väzby nekonštatoval ani súd prvého stupňa alebo odvolací súd.

Pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať sa neodvíja výhradne od subjektívnych okolností na strane jeho osoby. V opačnom prípade by emočné vypätie vyplývajúce z trestného konania či zadržania bolo dôvodom povinnej obhajoby takmer u každého obvineného. Zákonodarca tento účel ustanovením § 37 odsek 2 Trestného poriadku primárne nesleduje. Naopak, zámerom predmetného ustanovenia je priznať právo na povinnú obhajobu tým obvineným, u ktorých vzniknú odôvodnené pochybnosti o ich spôsobilosti náležite sa obhajovať. Ide napr. o prípad, keď obvinený nevie čítať ani písať (nie však v zmysle neznalosti slovenského jazyka, k čomu slúži inštitút prekladateľa a tlmočníka), je slepý, hluchý, prípadne trpí duševnou poruchou, ktorá je evidentná (neorientovanie sa miestom, časom, priestorom, jazykový prejav, spôsob vedenia vlastnej obhajoby a pod.) alebo preukázateľne zistiteľná z jeho zdravotnej dokumentácie či iných dôkazov. V súhrne ide o obvinených, ktorí sú pre svoje intelektuálne či duševné schopnosti len obmedzene schopní chápať zmysel trestného konania v porovnaní s obvinenými, ktorí žiadnym takýmto deficitom netrpia. K výkladu ustanovenia § 37 ods. 2 Trestného poriadku na pozadí konkrétnych trestných konaní bližšie odkazujem na rozhodovacie činnosť súdov SR - uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Tdo/44/2015 zo dňa 28.03.2017, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Tdo/59/2017 zo dňa 24.09.2018, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Tdo/44/2020 zo dňa 29.09.2021 a uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 3To/30/2024 zo dňa 22.03.2022.

Obvinený bol o svojich procesných právach v rámci svojho výsluchu po vznesení obvinenia náležite poučený, za súčasného zachovania práva na tlmočníka a prekladateľa. Ak sa chcel obhajovať prostredníctvom obhajcu, mal právo si ho sám zvoliť. Jeho procesné práva boli v priebehu celého prípravného konania zachované, a teda uvedený dovolací dôvod nie je splnený. [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]

V súvislosti s uvedeným dovolacím dôvodom uvádzam, že priznanie odsúdeného učené pred sudcom pre prípravné konania v rámci rozhodovania o jeho vziať do väzby nebolo, a vo všeobecnosti ani nemôže byť, kľúčovým dôkazom pri rozhodovaní o vine. Ani prokurátorka v odôvodnení obžaloby postavenie obvineného pred súd neodvodzovala od jeho priznania, ale od iných kľúčových dôkazov, ktoré podrobne uviedla. K zákonnosti vykonaných výsluchov nelegálne prevádzaných osôb sa dostatočne vyjadril súd prvého stupňa, ktorý tento dôkaz za splnenia zákonných podmienok vykonal čítaním zápisníc z ich výsluchu. Keďže súdu sa nepodarilo zistiť miesto ich pobytu a ich výsluch v prípravnom konaní bol vykonaný v súlade so zákonom, pre postup podľa § 263 ods. 3 písmeno a) Trestného poriadku neexistovala žiadna zákonná prekážka. Ani odvolací súd tento dôkaz nevyhodnotil ako nezákonný, naopak v súhrne s ostatnými vykonanými dôkazmi ho posúdil ako nepochybne odôvodňujúci vyslovenie viny. [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku]

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odsúdeného I. S. G. B. z dôvodu podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.“

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku,

nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/30/2011 zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

+ + +

Ako už bolo vyššie uvedené, obvinený uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) Trestného poriadku.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným

atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval, že mal nárok na povinnú obhajobu v zmysle § 37 ods. 2 Trestného poriadku pre pochybnosť o jeho spôsobilosti náležite sa obhajovať v súvislosti s okolnosťami prípadu.

V danom prípade je potrebné dať obvinenému za pravdu, že mu mal byť ustanovený obhajca už od vznosenia obvinenia, a to s poukazom na ustanovenie § 37 ods.2 Trestného poriadku podľa ktorého obvinený musí mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať.

Z judikatúry ESLP vyplýva, že v záujme zabezpečenia zásad spravodlivého procesu podľa článku 6 Dohovoru by mali v prípade že obvineným je cudzinec, príslušné orgány citlivo skúmať, či záujem spravodlivosti nevyžaduje aby mu bol ustanovený obhajca. Pri skúmaní existencie záujmov spravodlivosti vychádza ESLP z posudzovania rôznych popri sebe stojacich kritérií - napr. závažnosti trestného činu, výšky hroziaceho trestu, zložitosti prípadu, detailov osobnej situácie obvinenej osoby. Posudzuje sa napríklad i znalosť jazyka v ktorom sa konanie viedlo zo strany obvineného, či schopnosť jeho orientácie v právnom systéme, či v segmente práva daného štátu. Hodnotiace kritérium je opreté o zisťovanie či by mohol ustanovený obhajca byť obvinenému nápomocný v určitej miere (rozhodnutie Artico proti Taliansku. Ak je obvinená osoba cudzinec, neovládajúci jazyk v ktorom sa konanie vedie a nemá základnú orientáciu v danom právnom systéme, musí byť ustanovenie obhajcu pravidlom (Al Alo proti Slovensku).

V danom prípade je obvinený štátnym príslušníkom Dominikánskej republiky, existovala u neho rečová

bariéra a nemal ani základné informácie umožňujúce mu minimálnu orientáciu v právnom poriadku Slovenskej republiky a v tom zmysle možnej použiteľnosti a významu jednotlivých procesných úkonov. Jednoznačne mu teda mal byť už od vznesenia obvinenia ustanovený obhajca. Ak tak orgány činné v trestnom konaní neurobili, jednalo sa o porušenie jeho práva na obhajobu.

Pri posudzovaní, či sa jednalo o porušenie zásadné je však potrebné upriamiť pozornosť na to, či procesné úkony vykonané s týmto deficitom mali podstatný a prevažný vplyv na ustálenie viny a uloženie trestu.

V danom prípade tak tomu nebolo, pretože priznanie sa obvineného pred sudcom pre prípravné konanie (pri absencii ustanoveného obhajcu) nebolo vzaté ako jediný či rozhodujúci dôkaz zakladajúci vinu a umožňujúci uloženie trestu. Na podrobnosti v tomto zmysle bude poukázané nižšie.

Najvyšší súd zároveň nezdiala názor obvineného ani o nedostatočnom odôvodnení zamietnutia vykonania dokazovania vo vzťahu k výsluchu údajného organizátora trestného činu prevádzachstva. Touto námietkou smeruje skôr k aktuálnemu dovolaciemu dôvodu, nie ako ju nesprávne podradil pod § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, namiesto neho to teda urobil najvyšší súd (R 120/2012). Pokiaľ ide o toto tvrdenie, súd prvého stupňa jasne vysvetlil (dovolací súd cituje nižšie v rozhodnutí) prečo odmietol vykonanie tohto navrhnutého dôkazu, pretože ho považoval za nadbytočný, keď sa týkal okolností, ktoré boli zistené predtým vykonanými dôkazmi, s čím sa stotožňuje aj najvyšší súd. V odvolaní nevykonanie tohto dôkazu síce obvinený spomínal, ale nenamietal odôvodnenie nevykonania, iba naň poukazoval v inej súvislosti, preto sa odvolací súd nemal s čím v tejto spojitosti zaoberať.

K tomu je treba už len uviesť, že odvolací súd i súd prvého stupňa v odôvodnení svojich rozhodnutí zrozumiteľne a v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Trestného poriadku rozobrali všetky podstatné a rozhodné skutkové i právne skutočnosti a presvedčivo vysvetlili prečo rozhodli tak, ako rozhodli. Ich rozhodnutia považuje dovolací súd za zrozumiteľné, nie len pre osoby znále práva, ale aj pre laickú verejnosť, pričom v nich možno nájsť odpovede na všetky nejasné či sporné otázky, ktoré najvyššiemu súdu kladie obvinený.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože právo na obhajobu obvineného nebolo porušené podstatným spôsobom.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok ESĽP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok ESĽP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok ESĽP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok

ESLP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESLP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhlí a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom, nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku.

Vyslovený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti preskúmania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ tak neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd nemôže preskúmať v rámci dovolateľom (obvineným alebo generálnym prokurátorom) uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto „skutkové“ preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť (a vo svojej podstate obchádzať) prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku, konkrétne uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal.

Posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu totiž nie je možné bez komplexného vyhodnotenia

dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadlený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného.

Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležite zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinený namietal hlavne nekonzistentné výsluchy utečencov z prípravného konania a ich prečítanie na hlavnom pojednávaní. Priznanie obvineného pred sudcom pre prípravné konanie v rámci rozhodovania o vzatí do väzby považoval za kľúčové pre odsúdenie, od ktorého sa v ďalšom mala odvodzovať jeho vina.

Pokiaľ ide o tieto skutočnosti, nie je najvyššiemu súdu známe, na podklade čoho ku nim obvinený dospel. Na hlavnom pojednávaní súd prvého stupňa vykonal dokazovanie a v rámci neho sa obvineného spýtal aj na jeho výpoveď pred sudcom pre prípravné konanie a boli prečítané aj výpovede prevádzaných osôb - utečencov S. X. a J. O.. Obvinený v dovolaní namietal aj čítanie výpovedí svedkov C. O. a S. S., tie však vykonané ako dôkaz neboli.

Zároveň je potrebné uviesť, že dané dôkazy nepredstavovali ani jediný, ani rozhodujúci dôkaz, na ktorom bol založený výrok o vine a treste.

Ako uviedol súd prvého stupňa od str. 5 rozsudku: „Obžalovaný I. S. G. B. počas celého súdneho konania svoju vinu popieral, s výnimkou výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie, kedy svoju vinu v celom rozsahu priznal, svoje konanie oľutoval a vyjadril ochotu spolupracovať, keďže mal vedomosť, že mu hrozí vysoký trest. Vina obžalovaného I. S. G. B. je jednoznačne preukázaná výpoveďou obžalovaného P. C., ktorý podrobne opísal celý priebeh skutku, ako ho G. B. najal na prácu, pričom mu nepovedal, že sa bude jednať o nelegálny prevoz osôb. Obžalovaný P. C. počas celého priebehu komunikoval len so spoluobžalovaným, od ktorého dostával pokyny, a ktorý ho ubezpečoval, aby nemal obavy, že všetko je v poriadku. Súd výpovede P. C. vyhodnotil ako vierohodné, nakoľko počas priebehu celého trestného konania vypovedal o podstatných okolnostiach zhodne a nedošlo z jeho strany k zmene výpovede. Naproti tomu obžalovaný G. B. nevedel hodnoverne vysvetliť svoju účasť na skutku a svoje vyjadrenia v priebehu trestného konania zmätočne modifikoval. Pri rozhodovaní o väzbe pred sudcom pre prípravné konanie svoju vinu v celom rozsahu priznal, následne v ďalšom priebehu konania už svoju vinu popieral. Obžalovaný G. B. dňa 13.03.2023 pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby uviedol, že žiadnu osobu s menom C. nepozná. Naproti tomu na hlavnom pojednávaní uviedol, že spoluobžalovaného pozná, nakoľko bývajú v rovnakom meste a stretli sa v minulosti v bare, na diskotéke, kde on pracoval. Tieto rôzne vyjadrenia obžalovaného G. B. a odlišné opisy skutočností z jeho strany majú za následok, že súd popieranie spáchania skutku zo strany obžalovaného považuje za účelové s cieľom dosiahnuť oslobodenie obžalovaného spod obžaloby. Obžalovaný preukázateľne počas priebehu trestného konania menil svoju výpoveď, konkrétne skutočnosti opisoval diametrálne rôznymi spôsobmi, preto súd jeho popieranie spáchania skutku hodnotil ako nedôveryhodné, motivované snahou vyhnúť sa vlastnej trestnej zodpovednosti za spáchaný skutok. ... Navyše, pokiaľ by obžalovaný G. B. nemal mať žiadnu účasť na spáchanom skutku, nemal by dôvod vystupovať zo sprievodného vozidla v čase príchodu polície, čo by malo za následok, že z miesta činu ujde na sprievodnom vozidle s ďalšou tam prítomnou osobou. Keďže však na sprievodnom vozidle sa podarilo z miesta činu ujsť len tretej, nestotožnenej osobe, jediným logicky prijateľným záverom je, že obžalovaný G. B. sa v čase príchodu

polície nachádzal mimo svojho vozidla, a to pri vozidle, ktoré prepravovalo dané osoby a tie natáčal na mobilný telefón za účelom preukázania ich úspešného prekročenia štátnej hranice.

Výpoveď obžalovaného P. C. je síce rozhodujúcim dôkazom, na ktorom je založený výrok o vine obžalovaného I. S. G. B., tá je však podporená aj ďalšími dôkazmi vykonanými na hlavnom pojednávaní, a to výpoveďou svedkov - prevázaných osôb, ako aj výpoveďou vtedy obvineného G. B. pred sudcom pre prípravné konanie“.

Odvolačí súd na str. 6 a nasl. svojho uznesenia tiež uviedol:

„Krajský súd, rovnako ako súd I. stupňa, mal za nepochybne preukázané, že obžalovaný sa dopustil skutku popísaného vo výroku napadnutého rozsudku. ... Je potrebné uviesť, že krajský súd nezistil žiadny skrytý záujem spoluobžalovaného C., aby uškodil obžalovanému a to, že nevedel rozpoznať hlas na nahrávke, ktorá bola predmetom dokazovania, neznamená, že obžalovaný sa na skutku nepodieľal, pretože nie je až tak podstatné s kým C. počas cesty komunikoval (napokon z preukázaných skutočností vyplýva, že v sprievodnom vozidle bola okrem obžalovaného ešte ďalšia osoba), a komunikácia na ktorú poukazuje obhajoba medzi spoluobžalovaným C. a osobou N. K. je z obdobia (03.12.2022 - 05.12.2022) pred spáchaním samotného skutku, čo nijakým spôsobom nepreukazuje neúčast' obžalovaného na spáchaní trestného činu dňa 07.12.2022. Obžalovaný B. je spoluobžalovaným C. usvedčovaný z účasti na uvedenom trestnom čine, pričom je jeho výpoveď podporená aj výpoveďami dvoch svedkov - migrantov, ktorých práve obžalovaný B. nahrával po tom, ako im v počte piatich, kázal vystúpiť z auta. Výpovede obžalovaného sú nekonzistentné a rozporuplné, pri jeho výsluchu pred sudcom pred prípravné konanie sa k trestnej činnosti doznal, čo neskôr odôvodnil stresom a tým, že nemal ešte obhajcu. ... Ďalšou významnou skutočnosťou, ktorá preukazuje vinu obžalovaného je jeho útek z miesta činu, ako aj tá skutočnosť, že iba tretej osobe, ktorá ešte bola v osobnom motorovom vozidle sa podarilo ujsť, je preto preukázané, že práve osoba obžalovaného sa nachádzala mimo osobného motorového vozidla v čase príchodu polície. ... Krajský súd odmietol vykonať dokazovanie predloženým listinným dôkazom, správou o technickom poradenstve v oblasti počítačov, pretože tento nepovažoval za znalecký posudok z oblasti fonetiky a fonológie, ktoré sú jazykovednými disciplínami a zaoberajú sa zvukovou stavbou jazyka. Navyše ako už krajský súd vyššie uviedol, skutočnosť, že naozaj spoluobžalovaný nekomunikoval s obžalovaným, ale s treťou osobou počas cesty, nezabavuje obžalovaného viny a neznamená, že to nebol práve on, kto bol spolujazdcom v sprievodnom vozidle a natáčal migrantov v momente, keď títo vystupovali z vozidla. ... Súd I. stupňa po prejednaní veci na hlavnom pojednávaní a vyhodnotení dôkazov svoje úvahy správne založil na výpovedi spoluobžalovaného, ktorý o podstatných okolnostiach vypovedal v priebehu trestného konania konzistentne a podporne i výpovede svedkov - migrantov, ktorí popísali osobu obžalovaného, ako tú, ktorá im dala pokyn na vystúpenie z vozidla v počte 5 a pri tom ich natáčala.

Na základe uvedených skutočností je zrejmé, že vina obvineného bola založená na výpovedi spoluobžalovaného P. C., ktorý obvineného usvedčoval a jeho výpoveď jednoznačne predstavovala absolútne rozhodujúci dôkaz. Obvinený mal v plnej miere možnosť (i za prítomnosti obhajcu) vyjadriť sa k výpovedi spoluobžalovaného a klásť mu otázky.

Výpovede prevázaných osôb (migrantov) predstavovali len „doplňkové“ dôkazy a rovnako tak aj výpoveď obvineného urobená pred sudcom pre prípravné konanie, ktorá ani nebola prečítaná, len sa k nej obvinený vyjadril.

Vzhľadom na to potom možno uviesť, že nekontradiktórne vykonané výsluchy migrantov či výpoveď obvineného pred sudcom nepredstavovali jediný ani výlučný dôkaz, na ktorom by bol založený záver o vine obvineného či výrok o treste. Takýmto dôkazom bola práve naopak, usvedčujúca výpoveď spoluobžalovaného P. C., na ktorej bol založený výrok o vine a treste obvineného.

Zároveň možno v tejto súvislosti odkázať aj na judikatúru najvyššieho súdu, z ktorej vyplýva, že, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov, tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie

obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (rozhodnutie najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stavísk a rozhodnutí súdov č. 2/2020 pod č. 24).

S poukazom na uvedené najvyšší súd nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.